

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopis se ne vračajo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 25-52.

Leto XVIII.

V Ljubljani, v četrtek, dne 26. septembra 1935.

Štev. 96.

Davčne uprave in davčna morala

Češkoslovaški finančni minister dr. Trapl je imel pri otvoritvi novega poslojpa finančne uprave v Taboru govor, ki zasluži, da si ga tudi pri nas prečitajo oni, ki odločujejo o višini davkov. Med drugim je dejal finančni minister: Izvrševanje davčne dolžnosti ni nobeno darilo državi, ker vrača država v drugi obliki davkoplačevalcem nazaj njih denar. V Angliji to državljani zelo dobro razumejo in zato smatra tam vsak davkoplačevalec za nečastno, če plača premalo davkov ali če svoje dohodke utaja. Seveda pa je tudi dolžnost finančnih organov, da so vseskozi pravični in da postopajo skrajno objektivno. Pa ne samo to. Davkoplačevalci morajo biti tudi vedno in radevolje z nasveti na razpolago. Zlasti pa mora biti davčna osnova vedno pravilno odmerjena. Da bi mogla finančna uprava bolj izvrševati svojo nalogo, je tudi finančni minister pomnožil število uradnikov. Nadalje pa se je finančni minister tudi potrudil, da čim bolj poenostavi davčno postopanje. Končno je tudi razvrstil kompetenco nižjih instanc, da se s tem doseže zblizanje med davkoplačevalci in davčnimi upravami.

Ta opomin češkoslovaškega finančnega ministra pravi, da je od davčne uprave odvisno, kakšna je davčna morala davkoplačevalcev. Če hočemo, da dosežemo tako vzgledno visoko davčno moralo, kakor je na Angleškem, potem je treba tudi skrbeti za to, da se postopa z davkoplačevalcem tako, ko na Angleškem. Češkoslovaški finančni minister se hoče potruditi v tem smislu in nobenega dvoma ni, da bo nekaj tudi dosegel, čeprav tudi na Češkoslovaškem še ne bo tako kmalu davčna morala na tej stopnji, kakor v Angliji.

Toda začeti je treba, a pri nas se še ni začelo. Davčni predpisi so ostali pri nas tako komplicirani, kakor so bili. Da bi mogel davkoplačevalec naprej izračunati, koliko bo moral plačati davkov, je skoraj izključeno. Nikdar ne ve pri nas davkoplačevalec natančno, koliko bo moral plačati davkov. Kadar mora davkoplačevalec izpolniti davčne formularje, je skoraj vedno v zadregi. Skrajni čas bi že bilo, da bi se naši davčni predpisi poenostavili, da bi se odpravile iz njih vse nejasnosti in da bi smela tolmačiti davčne zakone le upravna sodišča, ne pa davčne uprave same, ki so vendarle preveč stranka v teh zadevah.

Cisto nemogoče je, da bi nastala močna davčna morala, kadar morajo ugotoviti davkoplačevalci, da ni povsod davčna praksa enaka. Če vidi davkoplačevalec, da se v tej pokrajini izterjujejo davki z vso strogo, v drugi pa ne, potem pač ne bo imel onega zaupanja do davčne uprave, ki je pogoj vsake davčne morale. Za druge noče nihče plačevati davkov. Niti v Angliji!

A tudi davčna uprava mora davkoplačevalcu dokazati svojo dobro voljo, da res hoče pravilno oceniti njegov dohodek. Če pa se dogodi, da davčna uprava hoče davkoplačevalcu dopovedati, da je imel od določenega prometa višji dobiček, kakor ga je dejansko imel, potem pač ne more nastati nobena davčna morala. Kadar je notorično, da je padlo vse poslovno življenje, kadar je dokazano, da je čist dobiček padel, takrat so višje odmere v škodo davčni upravi sami.

Za dvig davčne morale so davčni odbori naravnost neprecenljivo sredstvo. Če ve davkoplačevalec, da so v davčnem odboru njegovi zastopniki, ljudje, ki plačujejo iste davke ko on sam in moške njegovega poklica, ki tudi poznajo njegove razmere, potem bo tudi z zaupanjem sprejel njih odločbe. Toda prepričan mora biti, da bodo ti njegovi zastopniki tudi v resnici odločevali, ne pa da bodo imeli le to pravico, da izrekajo pobožne želje. Čim manjša je beseda davčnih zavezancev v davčnih odbori, tem manjša je tudi veljava davčnih odborov v očeh davčnih zavezancev. Zato

ni bilo nič bolj napačno, kakor znižati število zastopnikov davčnih zavezancev v davčnih odbori. Pametna davčna uprava bi davčnim odborom naprtila čim več odgovornosti, pa bi na ta način najbolj poskrbela za pravično odmero davkov in s tem tudi najbolj dvignila davčno moralo. V naših razmerah je prav za prav dvig davčne morale mogoč le na ta način, da bi se vsaki pokrajini naložila davčna kvota, ki jo mora plačati, davke pa bi potem odmerili davkoplačevalci sami. Prepričani smo, da davčna uprava pri tem ne bi bila niti najmanj prikrajšana.

Čim manj je davčne morale, tem večji so potrebni izdatki za kontrolo dohodkov

davkoplačevalcev, tem več gre denarja za dejansko neplodne izdatke. Dvig davčne morale je zato ekonomsko koristno delo in zato bi morala tudi davčna uprava in naša finančna oblast vsak svoj ukrep presojati tudi s tega stališča, če je v korist davčni morali ali ne. Od davčne uprave, od postopanja z davkoplačevalci je v prvi vrsti odvisna davčna morala, šele v drugi vrsti pa od davkoplačevalcev. Seveda pa tudi ni misliti na dvig davčne morale, kadar bi davkoplačevalec videl, da se z njegovim denarjem slabo gospodari. Končni pogoj za nastanek davčne morale je v dobri upravi in tudi zato postaja pri nas kardinalna upravna reforma vedno večja nujnost.

Češkoslovaški, Belgiji, Avstriji, Italiji in nekaterim drugim državam, da plačujejo nadtakso v najmanjšem znesku 2 odstotkov, dočim jo morajo naši izvozniki redno plačevati v najvišjem znesku. V zadnjem času smo sicer dobili nekatere posebne kontingente, a to v času, ko je bilo za izvoz že prepozno in zato teh kontingentov tudi nismo mogli izkoristiti. Pri tem pa niti ne omenjamo raznih šikan francoskih carinskih oblasti, ki so tudi omejevale naš izvoz.

Pri takšnih razmerah je seveda moral naš izvoz nazadovati, naša plačilna bilanca pa se stalno slabšati. Zadnji čas je, da izvajamo iz teh dejstev vse potrebne konsekvence. Francija nam mora naš izvoz olajšati ali pa tudi mi ne moremo v dose-danji meri izvrševati svojih obveznosti do nje. Naše poslanice pa prosimo, da o vsem tem spregovorijo na odločujočih mestih.

Pred razpisom zborničnih volitev

Trgovinski minister je v soglasju s predsednikom ministrskega sveta na podlagi čl. 1. zakona o odložitvi volitev v Zbornice za TOI in čl. 18. in 39. uredbi o volitvah svetnikov trgovinskih, industrijskih in obrtnih zbornic sklenil, da se morajo izvesti volitve svetnikov trgovinskih, industrijskih in obrtnih zbornic. V ta namen je zahteval trgovinski minister od vseh gospodarskih zbornic, da mu čim prej predložijo utemeljene predloge, kdaj se naj izvedejo volitve na njih področju, nakar bo trgovinski minister razpisal volitve.

Z zadoščenjem objavljamo to vest, ker je ž njo ustrezno že večkrat in odločno

poudarjeni zahtevi gospodarskih stanov. Tako je še občni zbor Zveze trgovskih združenj v Ljutomeru in nato še Centralno predstavništvo zvez trg. združenj zahtevalo čim prejšnji razpis volitev. Prav za enako odločnostjo pa so zahtevali razpis volitev tudi gospodarski krogi v drugih delih države in zlasti v Zagrebu je bila zahteva po zborničnih volitvah kar stalno na dnevnem redu.

Upamo, da bodo priprave za volitve kmalu končane ter da tudi ne bo nobenih nepotrebnih eksperimentov, ki vpricho znane zavednosti gospodarskih stanov pač ne bi imeli nobenega uspeha.

Naši trgovinski odnosi s Francijo

Iz predloga Združenja trgovcev v Mariboru na občnem zboru Zveze trgovskih združenj v Ljutomeru

S posebnim odobravanjem je bil na predkonferenci v Ljutomeru sprejet predlog mariborskega združenja, da Zveza posreduje na odločilnih mestih, da se naši, dosedaj le pasivni trgovinski odnosi s Francijo izboljšajo. Svoj predlog je utemeljilo združenje s temeljitim referatom, čegar glavne podatke in misli objavljamo, da bodo imeli naši poslanci in senatorji takoj pri roki potrebne argumente, s katerimi bodo lahko zahtevali primerne ukrepe naše vlade za izboljšanje našega izvoza v Francijo.

Odveč je poudarjati, da je Jugoslavija vedno zvesto sledila francoski orientaciji v evropski politiki. Da bi se ta politična zveza med Francijo in Jugoslavijo še utrdila, pa je potrebno, da so tudi gospodarski odnosi med obema državama dobri. Po pravici je zato tudi naš gospodarski svet pričakoval, da bo Francija če že ne pospeševala naš uvoz, pa vsaj priznavala naši državi iste uvozne ugodnosti, kakor jih priznava drugim državam. Zalbog pa je moral naš gospodarski svet konstatirati, da ni mogel naš izvoz doseči v Franciji istih ugodnosti kakor izvoz iz drugih in Franciji nikakor ne prijateljskih držav.

Naši trgovinski odnosi s Francijo niso bili nikdar posebno veliki, vrhu vsega pa so od leta 1931 dalje še stalno pasivni. Francija kupuje od nas v glavnem: sirovi baker (vrhu vsega iz skoraj neobdane francoskega borskega rudnika), svinčeno in kromovo rudo, stavbnj les, železniške prage, svinje, fižol in suhe kože. Mi pa uvažamo iz Francije železniški in vojaški material, železne konstrukcije (katerih znaten del potrebuje francoska družba Battignolles, ki ima pri nas tudi polno mnogo prevelikih ugodnosti), industrijske stroje, železne in kavčukaste izdelke, razno predivo in tkanine. V Francijo izvažamo torej predvsem sirovine, to je manjvredno blago, iz Francije pa uvažamo gotove izdelke visoke vrednosti. Zato je količina od nas izvoženega blaga znatno večja od uvožene, zato pa vrednost uvoženega blaga znatno večja. Posledica tega je, da je naš trgovinski obračun s Francijo stalno pasiven, kakor kažejo naslednje številke našega izvoza in uvoza v zadnjih štirih letih. V mili-

jonih dinarjev smo izvozili, oziroma uvozili iz Francije:

Leto	Izvoz	Uvoz	Trg. bilanca
1931	192,6	210,5	— 17,8
1932	82,1	129,3	— 47,1
1933	74,3	120,6	— 46,2
1934	51,4	177,6	— 126,2
Prvo polletje 1935	22,1	99,5	— 77,3

Kakor se vidi iz teh števil, smo v trgovini s Francijo kar vedno bolj pasivni in če gre tako dalje, bo naša pasivnost v tem letu narasla že na 150 milijonov Din. Pač čas, da začnemo o tej pasivnosti premišljevali.

Zlasti še, ker je zaradi močne udeležbe francoskega kapitala v naši industriji tudi sicer naša plačilna bilanca močno pasivna. Francoski kapital je zlasti udeležen v naši lesni in rudarski industriji. V interesno sfero francoskega kapitala pa spada tudi Trboveljska premogokopna družba in »Adria Boxit« v Splitu, nadalje je udeležen francoski kapital v našem ladjedelništvu in naši električni industriji. Rezultat vsega tega je, da se večinoma zelo bogato naloženi francoski kapitali v Jugoslaviji sijajno rentirajo in da grede težki milijoni vsako leto v tujino. Francija pa nam je v nadomestilo za III. tromesečje dovolila uvozni kontingent 12 in pol vagona jabolk (Nemčija pa skoraj istočasno 2100 vagonov).

Res je, da je imela Francija v zadnjih letih stalno pasivno trgovinsko bilanco in da je zato vedno bolj omejevala uvoz. Toda naglasiti je treba, da ga ni iz drugih držav omejevala v tej meri ko iz naše države.

Leta 1930. je povišala Francija prohibitivno carino v zaščito lastne proizvodnje. Leto nato je uvedla uvozne kontingente, in sicer najprej za les, nato za deželne pridelke in končno še za industrijske izdelke. Razen tega je uvedla še posebne takse na uvozna dovoljenja in poleg tega pri uvozu kontingentiranega blaga še novo nadtakso v višini 2 do 6 odstotkov. Če bi vse te obrambne ukrepe občutili vse uvozne države enako, ne bi mogli proti temu nič imeti. Toda doživeli smo, da je Francija favorizirala avstrijski les s preferencialnim sporazumom, da je favorizirala uvoz madjarske živine in madjarskih deželnih pridelkov, ker je dovoljevala za te večje uvozne kontingente. Poleg tega je dovolila

Deputacija gospodarskih krogov pri g. banu

Pod vodstvom zborničnega predsednika Ivana Jelačina se je 24. t. m. poklonila gospodu banu deputacija gospodarskih organizacij in korporacij. Deputacije so se udeležili za Zvezo industrijev predsednik Anton Krejči, podpredsednik Avgust Praprotnik in Janko Jovan ter glavni tajnik ing. Milan Šuklje, za Ljubljansko borzo podpredsednik generalni ravnatelj Rihard Skubec, za Združenje trgovcev predsednik K. Šoss in podpredsednik Albin Smerkolj, slednji tudi kot zastopnik Trgovskega društva »Merkur«, za Zbornico TOI predsednik Ivan Jelačin, podpredsednik Josip Rebek in tajnik dr. I. Pless.

Predsednik Jelačin je gospodu banu izrazil čestitke gospodarskih krogov Dravske banovine z željo, da bi bilo njegovo delo čim uspešnejše. Pri tem je poudaril glavne težnje gospodarskih krogov zlasti glede davčne razbremenitve, izvedbe javnih del, zveze Slovenije z morjem ter želje po najširši upravni decentralizaciji, pri čemer naj bi šla stremeljnost za tem, da se zagotovijo banovini čim večje dotacije iz skupnih državnih dohodkov. Predsednik Jelačin je slednjič izrazil gospodu banu zagotovilo, da bo našel pri gospodarskih krogih vedno mnogo dobre volje za vsako dobro delo.

Zavarovanje delavstva v juliju

Po statistiki SUZORA je bilo v juliju vseh zavarovancev pri vseh okrožnih uradih v državi 576.573, to je za 8557 zavarovancev manj ko v juniju ter za 20.653 več ko v juliju 1934. V primeri z julijem 1933 pa je število zavarovancev naraslo celo za 55.396.

Največji absolutni prirastek članstva izkazuje okrožni uradi v Nišu (za 3385), v Sarajevu (za 3241) in v Petrogradu (za 21.220). Relativno največji prirastek pa izkazuje uradi v Nišu (za 13,43 %) in v Sarajevu (za 12,58 %).

Padlo pa je število zavarovanega delavstva pri okrožnem uradu v Banji Lukci (za 1369) in v Ljubljani (za 623).

Pri zasebnih bolniških blagajnah je število zavarovancev naraslo. Absolutno je ta prirastek največji pri bolniški blagajni Trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani (za 512 zavarovancev), relativno največji pa pri Trgovački omladini v Beogradu (za 11,37 %).

Povprečna dnevna zavarovana mezda je znašala v juliju 21-72 Din in se je v primeri z julijem 1934 zmanjšala za 0-55 Din.

Skupne zavarovane plače pa so znašale 313,01 milijona, za 2,2 milijona dinarjev manj ko v juniju 1935 in za 4,5 milijon dinarjev več ko v juliju 1934.

Zasebna dela so mojstrov v državnih in samoupravnih delavnicah prepovedana

Ministrstvo za trgovino in industrijo je izdalo naredbo, s katero se najstrože prepoveduje mojstrov v državnih in samoupravnih delavnicah vsako sprejemanje zasebnih naročil. Ta prepoved velja tudi za dela, ki bi jih opravili mojstri izven uradnih ur.

Gospodarsko stanje kranjskega sreza

Iz poročila Združenja trgovcev v Kranju na letnem občnem zboru

Gospodarski položaj se je v kranjskem okraju v l. 1934 še poslabšal, ker je moralo marsikatero podjetje likvidirati, odn. reducirati obratovanje, kar je brezposelnost še povečalo. Kakor so gospodarske ustanove ponovno ugotovile, se ni gospodarska kriza omilila, ker se gospodarska politika države ni vodila in se ne vodi tako, kakor zahtevajo gospodarski interesi naroda. Najtežje pa je, da je ostalo še vedno čisto nerešeno vprašanje našega denarništva.

Zelo je trpelo gospodarstvo tudi zaradi prevelikih davčnih bremen. Tako se je ugotovilo, da se je v škofjeloskem okraju povišala v l. 1934 v primeri z l. 1933 odmera pridobnine za 64%, pa čeprav je ta okraj zaradi nazadovanja lesne trgovine in padca cen živini posebno gospodarsko trpel. Posledica tega je bila, da se je število trgovskih obratov v okraju znižalo od 279 na 211.

Odmera pridobnine pa se je še bolj zvišala v drugih krajih kranjskega okraja, tako v Kranju za 123%, v Stražišču za 160%, Predosljah za 205 itd., v splošnem v vsem okraju za 118%. Vsi davčni predlogi davčne uprave za pridobnino so znašali:

l. 1933 za 1199 obratov 11.433.124 Din
l. 1934 za 1154 obratov pa 23.942.340 Din.

V letu 1933. je znašala odmera pridobnine za zavezanca 9.536 Din, l. 1934. pa 20.748 Din. Te predloge davčne uprave je znižal davčni odbor na 18.146.574 Din, reklamacijski odbor pa na 16.084.478 Din, da je bila končna odmera še vedno za 47% višja ko v letu 1933.

Kako stalno raste davčna obremenitev trgovine, kažejo te številke:

Leta 1932 je plačalo 430 trgovcev 2 milijona 983.820 Din ali na osebo Din 6.940; l. 1933 je plačalo 413 trgovcev 3.156.590 Din ali na osebo Din 7.643; l. 1934 je plačalo 392 trgovcev Din 3.359.490 ali na osebo Din 8.570.

Število trgovskih obratov stalno pada, kakor kažejo gornje številke, kljub temu pa se stalno tudi več davek, ki se nalaga trgovini.

Industrija je bila v kranjskem srezu tako obremenjena:

l. 1932 26 oseb z Din 2.881.170
l. 1933 28 oseb z Din 4.512.979
l. 1934 28 oseb z Din 7.588.145

Obremenitev v l. 1934 se je zvišala torej za 68%. Pri tem pa niso upoštevani 3 industrijski obrati, ki so ustanovljeni kot delniške družbe.

Posebna krivica se je zgodila davčnim zavezancem z uporabo znanega § 7. davčne novele. Na podlagi tega člena je bila odmerjena minimalna ocena z ozirom na višino najemnine 350 zavezancem ali eni tretjini vseh. Od teh se je pritožilo 179 zavezancev in razen dveh so bile vse pritožbe ugodno rešene, kar pač jasno dokazuje,

kako je bila odmera pretirana. Trgovskih obratov je bilo ocenjenih na minimalni podlagi 140, od katerih se je pritožilo 87. Vidi se, da so se trgovci za pravilno rešitev davčne odmere bolj zanimali ko drugi davčni zavezanci. Zopet je treba naglasiti, da so nekateri davčni zavezanci še vedno tega zmotnega mnenja, kakor da se ne splača pritožiti se, ker da so vse pritožbe itak zaman.

Pri sestavi davčnih predlogov se je še zlasti pokazala vsa pretirana ostopnost davčne prakse. Ker je bil državni proračun v tej postavki za 60 odstotkov višji, se je isti povišek razdelil kar pavšalno na posamezne davčne okraje in so se zato naknadno zviševali predlogi davčnih uprav. Davčna praksa je šla celo tako daleč, da so se predlogi zviševali celo po razgrnitvi predlogov na občinah. Državni zastopnik pa se je poleg tega dosledno pritožil v vseh primerih, kjer je davčni odbor znižal predloge tudi le za 10 odstotkov.

Malim obrtnikom se odmerja pridobnina pavšalno, in sicer v višini 120 Din in za vsakega pomočnika še posebej po 60 Din. To določbo pa je tolmačila davčna uprava tako, da je pekomo in mesarjem osnovo zvišala od 6 na 10 odstotkov, ker prodajajo tudi kvas, moko, odnosno meso. V škofjeloskem okraju je plačalo 227 obrtnikov 35.050 Din pridobnine ali povprečno 146 Din za osebo, dočim v l. 1933. samo 25.906 Din ali na osebo 114 Din, kar pomeni zvišanje za 27 odstotkov.

Tudi tarfna politika se ni vodila v skladu z gospodarskimi interesi okraja. Ker so bile tarife previsoke, so se začeli gospodarski krogi v vedno večji meri posluževati prevoza blaga po avtomobilih. Tako se plača za 100 kg blaga na železnici za razdaljo Kranj-Ljubljana Din 13⁷⁰, k čemur je treba še pristeti stroške voznega lista, odvoza in dovoza na kolodvor, dočim se plača avtoprevozniku samo 12 Din, pri naročilu celega tovornega avtomobila pa samo 10 Din. Za razdaljo Tržič-Ljubljana se plača po železnici 19 Din za 100 kg, za prevoz z avtomobilom pa samo 16 Din. Pri tem pa dostavljajo avtomobili blago na dom in je prevoz tudi hitrejši.

Napake železniške prevozne tarife so se pokazale zlasti pri prevozu lesa. Tako ne more naš les konkurirati z avstrijskim na italijanskem trgu že zato, ker je prevoz za našega izvoznika za 20 odstotkov dražji, kakor ga pa plačuje avstrijski izvoznik. Pa tudi naša tuška tarifa ima težke napake. Za vagon rezanega mehkega lesa se plača do Sušaka 920 Din, za prevoz mehkega tesanega lesa, ki ima za polovico manjšo vrednost, pa za isto razdaljo 1.010 dinarjev.

Cela vrsta drugih novih davčnih in taksonih bremen je še povečala gospodarsko stisko, zlasti še, ker je zaradi padca cen padla na vsej črti tudi kupna moč prebivalstva. (Konec prihodnjic)

Posebni davčni dodatek zavezancev pridobnine

§ 29. zakona o proračunskih dvanajstinah je bil za mesec avgust 1935 — marec 1936 uveden poseben davčni dodatek za vse industrijske delniške družbe, vsa trgovska in obrtniška podjetja in vse veleblagovnice (magacine), ki prodajajo blago neposredno potrošnikom, če njihov skupni bruto-promet doma in v tujini v enem poslovnem letu presega znesek 1 milijona dinarjev. Ta zakon je postal veljaven dne 1. avgusta 1935 in zato se bo uporabljati tudi za nazaj pro rata temporis, to je od 1. avgusta 1935 dalje. Za leto 1935 se bo torej obremenil le znesek, ki odgovarja za čas po 1. avgustu.

Z ozirom na to določbo zakona o dvanajstinah ter okoliščine finančnega ministrstva je sedaj izdala davčna uprava za mesto Ljubljana naslednji poziv vsem davčnim zavezancem, ki so dolžni plačati ta davek, da vložijo davčne prijave za odmero tega dodatka. Poziv davčne uprave se glasi:

Posebni davčni dodatek so zavezani in morajo vložiti prijavo:

a) industrijska podjetja, ki prodajajo blago neposredno potrošnikom po svojih podružnicah, prodajalnah in komisijskih skladiščih ali po tretjih fizičnih ali pravnih osebah;

b) trgovska in obrtna podjetja, ki imajo poleg glavnega obrata še podružnice (pro-

dajalne) za prodajo blaga neposredno potrošnikom;

c) vsi veliki magacini, t. j. podjetja, ki prodajajo neposredno potrošnikom razno vrstno blago, katero spada po svoji naravi v razne proizvodne in trgovske panoge.

Gori navedena podjetja so zavezana posebnemu davčnemu dodatku, če je njih celotni kosmatni promet, opravljen v poslovnem letu pred davčnim letom, presegal Din 1.000.000.—.

Pod celotnim prometom je razumeti ne samo promet s potrošniki, ampak tudi ves ostali promet v tuzemstvu in inozemstvu, kakor centrale, tako tudi vseh podružnic (filijalk).

Davčna prijava se mora vložiti v roku od 20. septembra do 19. oktobra 1935.

Prijavo izpolni in vložijo:

1.) lastnik podjetja, odnosno oseba, na katere račun se podjetje vodi;

2.) ako je podjetje last več oseb, vsi skupaj;

3.) za mladoletnike njih starši, oskrbniki;

4.) za sklad njih zastopnik.

Prijave lahko vložijo tudi druga oseba po posebnem ali splošnem pooblastilu davčnega zavezanca.

Ker se mora bruto-promet, zavezan posebnemu davčnemu dodatku, prijaviti v

pravilno prijaviti za pridobnino začeti s letom 1936., morajo davčni zavezanec posebnega davčnega dodatka svoj bruto-promet iz leta 1934. prijaviti davčni upravi z navadno vlogo. V tej vlogi (prijavi) se mora prijaviti celotni tuzemski in inozemski promet (centrale, filijale, oddelkov, prodajal) ter navesti koliko tega skupnega prometa odpada na promet z inozemstvom. V interesu samih davčnih zavezancev je, da točno prijavijo ta promet, da se izognejo posledicam netočnega prijavljanja. Prijava (vloga) se lahko odda osebno ali po pošti davčni upravi, na področju katere se nahaja uprava (centrala) podjetja.

Kdor ne vložijo prijave v roku, določenem s tem pozivom, bo moral plačati kot kazen 3% odmerjenega posebnega davčnega dodatka, a 10% če prijave ne odda niti na ponovni pismeni poziv v roku 8 dni.

Ako podjetje, katerega promet je zavezan posebnemu dodatku, vložijo negativno izjavo ali predložijo neresnično izjavo glede skupnega opravljenega prometa, bo nosilo posledice člena 142. zakona o neposrednih davkih.

Vložilec prijave se bo potrdil prejem prijave.

Kaj je z gledališkim dinarjem?

Da pridejo naša gledališča že enkrat iz svoje redne finančne mizerije, se je uveljavil gledališki dinar, ki ga plačujejo obiskovalci kinogledališč. Ta gledališki dinar naj bi se porabil za plačilo starih dolgov, ki jih imajo gledališča. Dejansko je dal gledališki dinar tudi že tako visoke zneske, da bi se moglo začeti s plačevanjem starih dolgov. Mesto tega pa leži gledališki dinar okovan s posebnim pravilnikom v Drž. hip. banki, dolgov gledališč pa ostajajo neporavnani.

Tako se je v nedeljo na občnem zboru gledaliških igralcev ugotovilo, da morajo igralci tudi do sedemkrat na mesec priti po plačo, da jo dobe vso. Da v takšnih obdobjih plačana mesečna plača nič ne zaleže, ni treba pripomniti. Plače igralcev so več ko nizke. Tako n. pr. dobiva baletka 700 Din na mesec, a mora iz te plače še redno kupiti vsak mesec baletne čevlje, ki veljajo 90 Din. Mnenja smo, da ni združljivo z dostojanstvom. Narodnega gledališča, kadar ima baletka tako nizko plačo. Pa tudi najboljše igralke so silno slabo plačane. Tako ima ena najodličnejših okoli 1300 Din mesečno. Ni čuda, če so igralke zahtevale, da se dajo samo predstave, v katerih ni treba imeti igralkam nobenih posebnih toalet. Honorarje je dolžna uprava nekaterim igralcem že dve leti.

Mi pa vemo, da tudi nekateri ljubljanski obrtniki čakajo že več ko dve leti na svoje terjatve, ki znašajo pri nekaterih tudi že več ko 100.000 Din.

Zato vprašamo: Kaj je z gledališkim dinarjem? Pobira se vedno, nabrali so se stolosoci, a stara mizerija traja naprej! Zakaj se gledališki dinar ne izplačuje gledališčem, zakaj ta ne plačujejo svojih dolgov?

Če bo trajala ta mizerija še naprej, potem je izven vsakega dvoma, da mora tudi trpeti obisk gledališča, zlasti še, ker se res ne stori preveč, da bi se uspešno konkuriralo s kino-gledališči.

Dospelost davkov

Davčna uprava za mesto Ljubljana objavlja, da dospe v smislu člena 148 zakona o neposrednih davkih v IV. četrtletju 1935 v plačilo:

A) dne 1. oktobra 1935. IV. četrtletni obrok zgradarine, pridobnine, rentnine, družbenega davka, davka na neozemljene osebe, davka na poslovni promet in vojnice.

B) dne 1. novembra 1935. II. polletni obrok zemljarine.

Podrobnejša pojasnila so razvidna iz razglasov, nabitih na uradnih deskah davčne uprave za mesto v Ljubljani in mestnega načelstva v Ljubljani.

Za dvig tujskega prometa

Med Nemčijo in Jugoslavijo je dosežen sporazum o naknadnem kontingentu 10 milijonov Din, ki ga bo dala na razpolago Narodna banka za nemške turiste, ki pridejo v Jugoslavijo.

»Službeni list«

kr. banske uprave Dravske banovine z dne 25. septembra objavlja: Ukaz o priključitvi ozemelj sosednih občin mestni občini Ljubljana — Uredbo o znižanju osebnih prejemkov državnih in samoupravnih uslužbencev — Dopolnitev pravilnika o ureditvi prometa z devizami in valutami — Razne razglase sodišč (med njimi 13 dražbenih oklicev) ter razne druge objave.

Politične vesti

O raznih zanimivih sestankih jugoslovanskih politikov p. ročajo listi. Tako so se sestali v Zagrebu z dr. Mačkom dr. Kukovec, dr. Lončar, posl. Dobovišek in g. Kocmur. V Ljubljani so se sestali slovenski poslanci, ki so veljali kot člani vladne večine. V Beogradu pa se je baje sestal Večeslav Vilder z Aco Stanojevićem.

Večeslav Vilder je prinesel dr. Mačku iz Beograda pismo Ljube Davidovića in Joce Jovanovića, ki pozivljeta dr. Mačka, da se nadaljuje delo za sestavo skupnega programa opozicije.

Titulescu se je pogajal z Litvinovim in drugimi sovjetskimi delegati o sklenitvi rusko-rumunskega pakta, ki bi bil podoben paktu, ki ga je sklenila Rusija s Češko-Slovaško.

Odbor petorice je sklenil, da smatra zaradi negativnega odgovora italijanske vlade svojo misijo za končano ter prepušča nadaljnje odločitve Svetu Društva narodov.

Svet Društva narodov bo v četrtek sklepal o poročilu odbora petorice. Kaj bo sklenil, je še čisto negotovo. Če bi bilo mogoče, bi najraje Svet vso zadevo odložil, dokler se ne bi vojna v Abesiniji že začela, nakar bi sklenil gospodarske in finančne sankcije proti Italiji. Ker pa bi tako postopanje le preveč kompromitiralo DN, bo najbrže Svet postopal v smislu čl. 15. pakta o DN.

Italija zahteva mandat nad Abesinijo, ker ni pričakovati, da bi Abesinija kot barbarska dežela izpolnila svoje obveznosti. Če bi DN nastopilo proti Italiji s sankcijami, bi Italija izstopila iz DN.

Mussolini je na seji italijanske vlade poročal o vzrokih, zakaj je morala Italija odkloniti predloge odbora petorice. Izjavil je nadalje, da Italija ni predložila nikakih protipredlogov, temveč je samo ustno razložila, zakaj je morala predloge odkloniti. Končno je Mussolini pojasnil italijansko stališče za primer uporabe sankcij proti Italiji.

Na meji Somalije je baje prišlo do oboroženega konflikta med abesinskimi četami in nekim oddelkom italijanskih Somalijcev. Ti so prešli na abesinsko ozemlje, kakor da bi se hoteli udati Abesincem. Abesinci pa so spoznali, da je bila to le njih pretveza in so jih nato z orožjem prisilili, da so se udali.

Priprave za vojno so tako na italijanski ko abesinski strani velike. Posebni delegat italijanske vlade v Ameriki ima nalog, da kupi tam en milijon sodov petroleja ter velike količine bombaža. V Rusiji nakupuje Italija žito. Tudi več ameriških in nemških ladij je nakupila Italija. Abesinska vlada pa je kupila 200.000 konj ter velike količine orožja.

Italijanska pristojna Neapelj, Bari, Palermo in Messina bodo proglašena kot vojne cone, kakor hitro bi se začela vojna med Italijo in Abesinijo.

Tudi Anglija in Egipt se pripravljata za primer vojne. Anglija je v Egiptu zbrala že 1000 letal ter izkrcala dosedaj že 18.000 mož, ima pa pripravljenih še 50.000 mož pehote iz Indije. Tudi proti vpadam iz Cirenaike je Egipt zavarovan in bi morala prehoditi italijanska vojska 500 km puščave, da bi prišla do prve egiptске obrambne črte. Transporti angleških čet, ladij in letal v Sredozemskem morju pa se še nadaljujejo.

Senator Borah je v svojem govoru izjavil, da bo v Evropi v kratkem izbruhnila vojna.

Deževna doba se je v Abesiniji nehala. Sedaj pričakujejo, da bo Abesinija proglašila splošno mobilizacijo.

Zaradi vznemirljivih vesti o bližnji vojni na Sredozemskem morju so padli na bukarštanski borzi tečaj papirjev. Tako se je znižal tečaj delnic Narodne banke za 50, Aste Romane za 15 in Deane Romane za 20 točk.

Vse angleške paroplovne družbe so odpovedale vsa turistična potovanja po Sredozemskem morju.

Med tem ko vlada v Ženevi velikanska zmeda, pa Nemčija pripravlja vojaški pohod proti Litvi. Nevarnost svetovne vojne postaja vedno večja.

Vstop v Francijo je prepovedala francoska vlada zastopnikom moskovskih sindikatov, ki so se hoteli udeležiti kongresa komunističnih sindikatov v Franciji.

Proti Rooseveltu bo kandidiral za predsednika Združenih držav Sev. Amerike znani industrialec Ford.

Mandat za sestavo nove španske vlade sprejel predsednik parlamenta Santiago Alba. Skušal je sestaviti koncentracijsko vlado, kar se mu pa ni posrečilo in je zato mandat vrnil. Mandat je nato dobil Chaprieta, ki je tudi sestavil vlado.

Denarstvo

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 22. septembra t. l. navaja te izpremembe:

Zlata podloga v blagajnah je ostala ista, v tujini se je zmanjšala za 2,2 na 72,2, devizna pa se je povečala za 0,7, da se je skupna zmanjšala za 1,4 in znaša 1.383,8.

Devize, ki ne spadajo v podlogo, so se povečale za 16,97 na 259,48.

Vsota kovanega denarja se je povečala za 20,6 na 272,7.

Posejila so se zmanjšala za 3,3 na 1.793,9.

Druge postavke na aktivni strani izkazuje le manjše izpremembe, razen **raznih aktiv**, ki so se povečale za 11,9 na 459,7.

Obtok bankovcev se je zmanjšal za 3,15 na 4.653,9, povečale pa so se obveze na pokaz za 82,1 na 1.356,0.

Obveze z rokom so padle za 4,6 na 216,7. **Razna pasiva** so se zmanjšala za 31,2 na 237,0.

Skupno kritje je padlo od 30,04% na 29,58%, samo zlato pa od 27,71% na 27,09 odstotka.

Avstrijski denarni zavodi imajo preveč denarja

Likvidnost avstrijske Credit-Anstalt je v zadnjem času znova narasla. Že spomladi je imel zavod za 150 milijonov šilingov likvidnih sredstev, sedaj pa so se ta povečala še za 30 milijonov šilingov. Zavod sedaj ne ve, kako bi ta denar naložil, ker ne dela več nobenih tveganih kupčij. Ker je tudi v drugih avstrijskih denarnih zavodih dotok denarja velik, zato se pričakuje, da bodo zavodi zopet posvetili svojo pozornost hipotekarnim kreditom, ker za kratkoročno nalaganje denarja ni več pravih možnosti.

*

Aktivni smo postali tudi v kliringu z Rumunije in Turčije. Dne 19. t. m. je znašal naš aktivni saldo do Rumunije 850 tisoč Din, do Turčije pa 86 tisoč frankov.

Dne 13. septembra je bilo v prometu grško-jugoslovanskih bonov za 357, saldo blokiranih jugoslovanskih terjatev pri Grški banki pa je znašal ta dan nad 473 milijonov drahem.

Zlato kritje Italijanske banke je zopet padlo in znaša le še 31 odstotkov.

Credito Italiano je opustil zaradi težkoč v mednarodnem denarnem prometu svojo podružnico v Berlinu.

Reichsbanka tudi letos ne bo izplačala nobene dividende.

Rumunska vlada namerava najeti v Franciji večje posojilo, s katerim bi plačala svoje vojaške nabave pri francoski vojni industriji.

Povpraševanje po našem blagu v tujini

LES IN LESNI IZDELKI:

962 — Innsbruck: les za pipe in sicer za Pruyere pipe;

963 — Hamburg: sirovi hrastovi frizi I. in II. vrste;

964 — Tel-Aviv: razni leseni predmeti za gospodinjstvo;

984 — Karachi (Indija): vse vrste gradbenega mehkega in trdega lesa, vpogujen les ter lesni izdelki;

985 — Firenca: žagan mehak in trd les 15 do 30 mm debelosti;

986 — Tel-Aviv: ponuja se zastopnik za gradben les;

987 — Skader: biči za voznike in palle.

DEŽELNI PRIDELKI:

965 — Berlin: ponuja se zastopnik za paradižnike in drugo povrtnino;

966 — Aleksandrija: zdrob;

967 — Tel-Aviv: konzerve iz povrtnine;

968 — Montevideo: vsakovrstno jedilno olje;

988 — Solun: ponuja se zastopnik za fižol in žito;

989 — Rim: ponuja se zastopnik z vse deželne pridelke, tudi za seno in slamo;

990 — Basel: zdravilne rastline;

991 — Kairo: ponuja se zastopnik za kumin in druge drogerije;

992 — Solun: ponuja se zastopnik za vse vrste žita;

993 — Kopenhagen: konzerve paradižnikov po 5 in 10 kg;

994 — Spoleto (Italija): fižol raznih vrst.

PROIZVODI SADJARSTVA:

969 — Berlin: ponuja se zastopnik za grozdje;

970 — Tel-Aviv: sadne konzerve;

971 — Dunaj: jabolka za Francijo;

972 — Berlin: ponuja se zastopnik za namizno grozdje in drugo namizno sadje;

973 — Budapešta: suhe češnje in pekmez iz češpelj;

995 — Laa a/Thaja (Avstrija): češnje v razsutem stanju za žganje slivovice;

996 — Klosterneuburg: češnje, tovorjene v razsutem stanju;

997 — Praga: 20 vagonov jabolk za mošt;

998 — Nürnberg: jabolka, grozdje, suhe češnje in ore.

PROIZVODI ZIVINOREJE, PERUTNINARSTVA IN RIBARSTVA:

974 — Milan: ponuja se zastopnik za jajca, živo in zaklano perutnino;

975 — Tel-Aviv: mesne in ribje konzerve;

976 — Oslo: ščetine in svinjska čreva;

977 — Berlin: ponuja se zastopnik za jajca;

978 — Montevideo: ščetine in dlaka za izdelavo krtač;

979 — Budapešta: ovčja volna, goveja, telečja, kozja in svinjska dlaka, oprana v čisti vodi brez soli;

999 — Pariz: živi zajci, fazani in jerebice za razplod;

1000 — Casablanca: vola, ovce in druga živali;

1001 — Rim: ponuja se zastopnik za prekajene mesne izdelke in za konzerve;

1002 — London: piške, purice in divjačina;

1003 — Praga: dva vagona napol predelane sortirane svinjske dlake.

RUDARSKI PROIZVODI:

980 — Berlin: ponuja se zastopnik za boksit;

1004 — Praga: boksit.

INDUSTRIJSKI PROIZVODI:

981 — Tel-Aviv: škrob;

982 — Tel-Aviv: kemični proizvodi in razni predmeti iz železa in drugih kovin za hišne potrebščine;

983 — Montevideo: ponuja se zastopnik za pisarniške predmete vsake vrste, za papir za pisanje, za pilnike, gumbe, bižuterijo itd.;

1005 — Tel-Aviv: ponuja se zastopnik za cement in vsakovrsten gradbeni material;

1006 — Skader: predelana koža za obutev in sedlarstvo, biči in kože za voznike, krtače za ribanje, krtače za obleke.

RAZNO:

1007 — Kopenhagen: morska trava (vzorec se more dobiti pri Zavodu).

Izvozniki, ki se zanimajo za eno od navedenih ponudb ali povpraševanj, naj se obrnejo na Zavod za pospeševanje zunanje trgovine Beograd, Ratnički dom, ter naj pri tem navedejo: 1. številko, pod katero je blago navedeno, 2. točno označbo vrste blaga, 3. način ambalaže z ozirom na tržne uzance, 4. količino razpoložljivega blaga, 5. ceno, franko naša meja ali cif pristanišče države, kamor naj pride blago, 6. plačilne pogoje in 7. rok dobave. Za boniteto tujih tvrdk Zavod ne jamči.

KLIČETE
vseh vrst po
fotografijah
ali risbah
izvrsne
najsolidnejše

KLIČARNA ST-DEU
LJUBLJANA-DALMATINOVA 13

Poučni tečaji v Celju

Šola tujih jezikov celjskega pododpora Društva absolventov državnih dvorazrednih trgovskih šol za Dravsko banovino v Ljubljani.

Razmere časa zahtevajo vedno več sposobnosti in znanja na vseh poljih našega gospodarstva. Hiperprodukcija inteligenčnega naraščaja slavlja razne zahteve delodajalskih krogov. Marsikje se pokaže v podjeljih potreba po novih sposobnih močeh, ki jih podjetniki izbirajo tudi med abiturienti raznih srednjih šol. Toda izpričevalo o dovršeni šoli še ni vedno dokaz sposobnosti. Šola nudi človeku samo nekako splošno izobrazbo, ki jo more v praksi še primerno izpopolniti, da lahko v polni meri izvršuje dane mu posle.

Za pisarniške posle v trgovskih in drugih podjetjih pridejo v prvi vrsti v poštev absolventi državnih trgovinskih šol in akademij. Sami kot absolventi državnih trgovinskih šol spoznavamo v raznih službah kaj vse mora eden ali drugi vedeti in znati v tej ali oni službi. Da okrepimo in izpopolnimo našo šolsko predizobrazbo v korist podjetij in v svojo lastno, bomo kakor prejšnja leta tudi letos otvorili razne jezikovne in druge tečaje. Največ prijavitelcev je dosedaj za višji tečaj francoščine, ki se začne prve dni v oktobru. Ostali tečaji (francoščina I., italijanščina, nemščina, angleščina in nemška stenografija) pa se bodo otvorili, čim se prijavi dovoljno število interesentov. Vstop k posameznim tečajem imajo tudi nečlani. Ker pa je mnogo članov društva brezposelnih, katerim nudimo brezplačen obisk tečajev, smo se obrnili za potrebno podporo tudi na razne celjske tvrdke. Večina tvrdk se je odzvala naši prošnji ter so s primernim prispevkom pripomogle k realiziranju naših občeokoristnih kulturnih prireditev. Številni naši člani bodo vedno in ob vsaki priliki bodisi že kot samostojni podjetniki ali kot nameščenci v polni meri cenili one tvrdke, ki imajo razumevanje za koristno stremljenje absolventov državnih trgovskih šol.

Občni zbori

Kmet-ska posejilnica ljubljanske okolice reg. z. z. neomejeno zaveto v Ljubljani ima izredni občni zbor v četrtek dne 10. oktobra ob 15.30 v sejni dvorani v Dalmatinovi ulici z dnevnim redom: Izprememba zadružnih pravil.

Petoviac, usnjarska industrija, d. d. ima XIV. redni občni zbor dne 12. oktobra ob 16. uri v pisarniških prostorih na sedežu svojega podjetja na Bregu pri Ptuj. Na dnevnem redu je tudi sklepanje o odpisu, odnosno znižanju delniške glavnice ter o njenem zopetnem povišanju ter o pooblastitvi upravnega sveta, da to zvišanje po družbenih pravilih izvede. Delnice treba založiti šest dni pred občnim zborom.

S kupci pri trgovcih

»Jaz imam denar, kupim lahko kar hočem in kjerkoli hočem.«

Ni res! Kupovanje je zadeva, katere se je treba šele priučiti. Nekateri se temu ne priuče vse življenje.

Prodajanje je pa poklic, ki zahteva šolanja in vaje. Ta je rojen trgovec, oni ima pa vse srednje in visoke trgovske šole, pa je vsako drugo leto v konkurzu.

Je že tako! Kupovanje ima svoja pravila, prodajanje ima svoja pravila.

Kupec mora predvsem vedeti, kaj hoče, in koliko denarja hoče izdati. Srajca stane lahko šest kovačev ali osem, pa tudi šestnajst in dvajset. Prosim!

V trgovino z gramofoni in radio aparati stopi normalno razčen gospod z očali, palico in možgani, ter izjavi: »Prosim ploščo!«

Kakšno, prosim? Mozarta, ali zbor donskih kozakov, ali violinski solo s spremljevanjem orkestra, ali Danilove šalivke, ali Bučarjeve kuplete, morda fox ali kaj drugega za ples?

»Ploščo!«

Prodajalka mu presvira pol tučata, ne, cel tučat plošč ob obeh plati. Nobena mu ni všeč. Možak z očali in palico sumljivo pogleduje naokrog, in misli, da se mu noče postreči, kakor on želi.

Prodajalka stori vse, kar je v njeni moči, možaka naprosi celo, naj ji zažvižga ali zapoje željeno melodijo, ritem — izkaže se, da je možak nemuzikalen kakor galoša. Čez pol ure odroma možak spet svoja pota — brez plošče...

Prodajalec in prodajalka! Bodoči veletrgovec! Kupec moraš dopovedati, kaj hoče.

Obrčaj njegove nejasne želje na desno in na levo, osredotoči naposled vse v majhnem krogu — in želja kupca bo jasna tebi in kupec tudi. V zanjko zadrzni kupčevo željo!

Prodajanje je brihtna zadeva. Ni treba, da prodajajo železnino izučeni kovači, in blago za obleke krojači in šivilje, mladinske knjige pa otroci. Kaj pa še!

Pri prodajanju je reč taka, da je srednja pot najboljša pot. Ne govori preveč, ne govori premalo. Preveč besed odbija, premalo besed dela vtis brezbriznosti.

S prijateljem Miklavžem pozna trgo vino, ki ima odlično robo za gospode. Pa ne kupujeva tam. Zakaj ne? Zato, ker ti hočejo obesiti, če si kupil kravato, še srajco, gumbe, plavalne hlače, kovčeg in cipin. »Morda izvolite še par nogavice?« — Hvala.

»Morda pogledate naše sportne srajce?« — Hvala.

»Poslednja novost v sportnih čepicah.« — Hvala.

Jaz in prijatelj Miklavž veva vselej, kaj hočeva, in če želiva kupiti kravato, ne marava slamnika.

Skušaj, spretni prodajalec ali prodajalka, najti način, kako se prikupiš kupcu. Kako?

Važno pri tem je, da izveš, kdo je, kaj je! Kako izveš to? Zelo preprosto! Vprašaj kupca, ali želi, da mu pošlješ kupljeno robo na dom, čeprav je zavitek neznan. Dami ponudi na ogled modne revije ali katalog ali vzorčke. Izvedel boš ime in naslov. Saj se ljudem kar milo stori, če jih kličeš s pravim naslovom.

V trgovinah imajo vse premalo stolov. Ponudi stranki stol. Saj ne bo sedla, a pozornost ostane le pozornost in opravi vselej svoj namen.

Slabo oblečen gospod in skromno opravljena gospa s svojo zunanostjo ne jamčita, da živita v slabih razmerah. Morda so skromni odjemalci vredni celo večje pozornosti, kakor gospa hofrata Globotschnigga, ki hodi sicer v črni svili in gleda skozi zlat lorgnon, a niti črna žida, niti zlati lorgnon niso njeni... še niso njeni...

Kupec pride hitro v zadrego. Časih ga zmotijo cene, časih blago. Zato naj nezaposteni prodajalec ne stoji v gruči okrog kupca. To ga popolnoma zmede, mu vzame voljo in razpoloženje.

Gospodična Jožica streže gospodu. Gospodična Jožica v nobenem primeru ne vpraša dame, ki je pravkar vstopila, kaj želi. Navzkriž se ne streže gostom. Le pomislite, da storita to dve prodajalki... zastoj je takoj tu.

So prodajalec in prodajalka, ki trpe zaradi kronične sentimentalnosti. Polagajo pred te robo in gledajo pri tem sanjavo v daljavo, kupec ima pa občutek, da je napoti, da ni prišel ob pravem trenutku... Pa tudi ne bo več prišel, ne ob pravem, ne ob nepravem trenutku...

Lirik Gregor iz špecerije, ti sanjaj, kadar si sam — zdaj te pa prosim soli, persila, bencina...

Če ni kupec ničesar izbral, ničesar kupil, zato še dolgo ni nujna potreba, da ravnaš z njim kakor s človekom, ki je padel v greznico.

Kako lepo je, če ti zavijejo kupljeno robo čedno v čeden papir.

Kako lepo je, če ti prilože h kupljenemu malenkost, brezenek. Zdi se ti, da si dobil robo napol zastoj.

Gospa Marcutijska si namerava nabaviti dečvo. Sicer je nekoliko obilna, pa kaj zato, zakaj bi gospa Marcutijska ne hodila v dečvi po tem lepem svetu. Pa stopi v trgovino. »Blago za dečvo!« zatrobi. Prodajalec prinese blaga vseh vrst, vse za dečve. Nič ni všeč gospe Marcutijski.

To blago bi jo naredilo predebelo, to se mečka, tretje je za nič, četrto je prozorno.

»Saj nisem baletka,« pravi. Prodajalec donša vse nove vzorce in si misli natihem: »Ne, baletka pa res nisi.«

Gora manufakture leži pred gospo Marcutijsko.

»Vzorčke mi dajte!«

Gospa Marcutijska dobi vzorčke, gre jezna iz trgovine, in prodajalec sklada pol ure bodoče dečve nazaj na police.

V tem primeru sme gledati prodajalec sentimentalno. Dobil bo odpustke za marsikakšen greh.

Gospa Marcutijskih je mnogo... Le vprašajte...

Gospa Marcutijska bi lahko takoj zahtevala vzorčke.

Dobila bi jih prav gotovo.

To poglavje je ponatisnjeno iz knjige »Kar po domače«, ki jo je spisal višji režiser Narodnega gledališča g. prof. Šest in ki jo je založila založba »Žene in doma«, Ljubljana, Dalmatinova ulica št. 10. Knjiga ima 46 poglavij in 428 strani in stane samo Din 30.—. Knjigo prav toplo priporočamo.

Niša zunanja trgovina v avgustu

Po podatkih generalne direkcije carin smo izvozili v avgustu 297.250 ton blaga v vrednosti 310 milijonov Din, lani pa 332.415 ton v vrednosti 366 milijonov Din. Uvozili pa smo v avgustu blaga za 276.9 milijona Din. Naša trgovinska bilanca je bila v avgustu letos aktivna za 33,5, lani pa za 78,8 milijona Din.

Letos smo v prvih osmih mesecih izvozili blaga za 2391 milijonov Din, uvozili pa za 2323 milijonov ter smo bili aktivni za 67 milijonov Din. Lani pa smo izvozili za 2249 milijonov, uvozili pa za 2306 milijonov in smo bili pasivni za 53 milijonov dinarjev.

Konkurzi in prisilne poravnave

Konkurz o premoženju Ivana in Marije Kenda, posestnikov in hotelirjev na Bledu se odpravljaja, ker ni pokritja za stroške postopanja.

Konkurz, ki je bil razglašen o premoženju lesne industrijske d. d. »Korošec« na Prevaljah, se odpravljaja, ker se je sklenila prisilna poravnava.

Potrjuje se prisilna poravnava, ki jo je sklenil s svojimi upniki trgovec Pres Koloman v Domanjsevcih. Upnikom izplača 40% kvoto tekom enega leta.

Dobave

Splošni oddelek Direkcije drž. železnice v Ljubljani sprejema do 30. septembra ponudbe o dobavi papirja, mila, brunoliza, solitne kisline, denaturiranega spirita, bencina, mastenca, gumiarabika, galuna in mizarskega kleja. (Pogoji so na vpogled pri oddelku.)

Direkcija drž. rudnika Velenje sprejema do 2. oktobra ponudbe o dobavi 1700 kg tračnikov in 50 kg broderskih žebeljev, 20 m³ prirodnega peska, 30 m³ gramoza; do 9. oktobra pa o dobavi 30 plošč pločevine, raznega mehaničnega in električnega orodja, 600 m izolirne žice, 16.000 krajnikov, 150 žarnic, 300 m³ jamskega lesa in 15 bakrenih plošč.

Doma in po svetu

Notranji minister dr. Korošec je izdal na vse podrejene oblasti okrožnico, v kateri jih opozarja, da morajo vsi politični uradniki brez izjeme biti strogo objektivni, da ne smejo kazati svoje strankarske pripadnosti in da ne smejo podpirati delovanja političnih strank, pa četudi bi bile te dovoljene, ker je to v nasprotju z ustavo. Uradniki se morajo pri poslovanju popolnoma depolitizirati.

Že v 24 urah harva, plesira in kmetično snuži obleke, klobuke itd. Skrobli in svetloolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Šolenburgova ul. 8. Telefon št. 22-72.

Notranji minister je izdal naredbo, da morajo tudi občine in banovine znižati plače svojim nameščencem s 1. oktobrom za 7 odstotkov, honorarje in nagrade pa za 20 odstotkov. Potrebne naredbe za izvedbo znižanja morajo izdati občine same.

Na seji Sveta Društva narodov je predsednik Sveta s toplim govorom počastil spomin Voje Marinkovića.

Ban dr. Natlačen je izdal odlok na ljubljansko občino in občinske uprave, ki bodo priključene Ljubljani, da morajo takoj vse potrebno pripraviti za priključitev teh občin Ljubljani.

Združenja trgovcev, obrtnikov in industrije niso dolžna dati davčnim oblastem podatkov o svojih članih, kakor je sedaj ponovno pojasnil davčni oddelek finančnega ministrstva.

Za župana Sušaka bo zopet imenovan Gjuro Ružič, ki je pod Jevtičevu vlado odstopil, ker je bil Sušaku vsiljen kot poslanec Milan Banič.

Kongres pravnikov je v svojih resolucijah med drugim zahteval, da se izenači pravo o zasebnem zavarovanju s posebnim zakonom o pogodbah o zavarovanju in z zakonom o nadzorstvu nad zavarovalnicami, da se izenači zakon o delniških družbah na podlagi že izdelanega načrta ter da se zagotovi neodvisnost sodnikov. Za predsednika stalnega pravnškega kongresa je bil zopet izvoljen predsednik vlade dr. Stojadinović, za podpredsednika pa med drugimi univ. prof. dr. Metod Dolenc iz Ljubljane.

Nov invalidski zakon, ki naj bi dal invalidom večje ugodnosti, pripravlja vlada.

Na Hrvaškem je zopet odstopilo več občinskih svetov, da na ta način izsilijo nove volitve.

Za konzula v Valoni je imenovan Teofil Ejurovič, bivši šef našega tiskovnega urada.

Nova jugoslovanska konzulata sta bila ustanovljena v Temišvaru in na Krfu.

V Splitu je umrl v visoki starosti 88 let Damjan Skočič, eden najuglednejših trgovcev v Primorju.

Veliki vojaški manevri bodo letos na prostoru med Vinkovci, Brčkom in Tuzlo. Po povratku Sokolov iz okolice v Dubrovnik je prišlo do neredov, tekom katerih so bile tri osebe ranjene.

Blagovne terjatve trgovcev v Karlovcu do kmetskih dolžnikov znašajo okoli 10 milijonov dinarjev.

Vojaške čine je uvedla sovjetska vojska. Za oficirje se uveljavijo ti čini: lajtnant, stari lajtnant, kapitan, major, polkovnik, kombrig (komandant brigade), komdiv (komandant divizije), komkor in komandant armije I. in II. razreda. Končno se uvaža še čin maršala. Za moštvo se uvaža štirje čini. Štab rdeče vojske se odslej imenuje generalni štab.

Italijanska vlada je zaplenila poljski 15.000 tonski parnik »Batoris«, ki ga je zgradila ladjedelnica v Trzicu.

Italijanskega generala Nobila, ki je bil po ponesrečeni ekspediciji na Severni tečaj upokojen in je nato odšel v Rusijo, je pozval Mussolini, da se vrne v Italijo.

Varšavska policija je odkrila veliko bando ponarejevalcev denarja, ki je imela svoj sedež v Budapešti. Banda je ponarejala češkoslovaške, rumunske in poljske bankovce.

V bojih med japonskimi četami in razbojniško tolpo, ki je napadla mesteca Huanghudun blizu Pekinga je padlo 56 japonskih vojakov in 43 razbojnikov, 10 razbojnikov pa so ujeli. V bližini Šangaja pa so iztirili kitajski vstaši japonski vojaški vlak. Doslej so potegnili izpod ruševin vlaka 200 mrtvih in 200 ranjenih japonskih vojakov.

Krvavi poboji med protestanti in katoliki se v Belfastu nadaljujejo.

V Bavarskih Alpah se je ponesrečilo nekoliko nemško vojaško letalo. Pilot in šest nemških oficirjev, ki so se vračali z manevrov, je bilo ubitih.

Ameriški rudarji v premogovnikih so začeli stavkati in stavka skupno nad 450 tisoč delavcev.

Tržna poročila

Cene žitu so se dvignile

Dočim je znašala cena baške pšenice v juliju še 118 Din za metrski stot, je sedaj narasla že na 146 Din in je torej višja, kakor pa plačuje Prizad pšenico. Njegove intervencije so torej postale glede žita čisto odveč. Od dviga žitnih cen pa baš najbolj potrebni kmetovalci niso imeli nič, ker so ti prodali že preje pšenico. Žito se je podražilo ne le zaradi dviga cen na zunanjih trgih, temveč baje tudi zaradi ostre konkurence med žitnimi trgovci in večjimi mlini, ki so preje kupovali žito od trgovcev, sedaj pa kupujejo direktno od kmetov. Podražila pa se je tudi koruza, ki je preje veljala 73 do 78 Din, sedaj pa je že dosegla ceno od 94 do 98 Din, pa tudi do 100 Din.

Hmeljski trg

Uradno poročilo tržnega nadzornika z dne 24. septembra pravi: Danes so bili v Zalcu veliki prevzemi hmelja. Zaradi tega je povpraševanje za slabše kakovostne hmelje. Za nekoliko drugovrstnega hmelja, ki je bil pred osmimi dnevi po Din 23 do 24, so danes plačevali Din 26. Prvo vrstni gladko-zeleni hmelj je bil plačan po 29 dinarjev.

Hmeljarski kongres zahteva zakonito ureditev proizvodnje

Mednarodni hmeljarski kongres v Pragi je zlasti razpravljal o ureditvi velikosti hmeljskih nasadov ter razdelitvi proizvodnje. V debati so poročali nemški in češkoslovaški delegati o rezultatih zakonite ureditve hmeljske proizvodnje, ki je že vpeljana v Nemčiji in Češkoslovaški. Na podlagi te debate je bila sprejeta resolucija, v kateri se zahteva, da se enaka zakonita ureditev proizvodnje uvede v vseh državah, v katerih se goji hmelj. Nadalje je kongres zahteval, da vse države priznajo zakon o označbi porekla hmelja.

Mariborski svinjski sejem

Na svinjski sejem dne 20. septembra 1935 je bilo pripeljanih 358 svinj; cene so bile te: mladi prašiči 5—6 tednov stari komad Din 40—50, 7—9 tednov 60—80, 3—4 mesece 120—150, 5—7 mesecev 200—250, 8 do 10 mesecev 300—340, 1 leto 400—450, 1 kg žive teže 450—550, 1 kg mrtve teže 750 do 950 Din. Prodanih je bilo 110 svinj.

*

V Vojvodini se je v okolici Vršca že začela trgatve. Prvi mošt so plačevali gostilničarji po 1.20 do 1.50 Din za liter.

V Brčkem se je začel dovoz suhih češpelj. Ker ima sveža češplja zelo slabo ceno, je bilo letos mnogo več češpelj posušenih ter se računa, da bo moglo Brčko izvoziti okoli 300 vagonov suhih češpelj. Kakovost letošnje suhe češplje je zelo dobra ter se giblje cena suhih češpelj od 500 do 600 Din za 100 kg.

Naše sadje na tujih trgih

Poročilo Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine z dne 24. t. m.:

Danes je prišlo na dunajski trg 13 vagonov češpelj iz Jugoslavije, ki so se na stojnicah prodajale povprečno po 30 grošev za kg. Nekaj češpelj je bilo prezrelih in so se morale zato prodajati po 28 grošev. Zavod priporoča izvoznikom, ki morajo pošiljati prezrele češplje, naj jih pošiljajo v holandskih zabojih, ker v njih češplje bolje vzdrže vožnjo.

Od včerajšnje in današnje pošiljke češpelj je ostalo neprodanih okoli 10 vagonov češpelj.

Na dunajski trg sta nadalje prišla dva vagona smederevskega grozdja, ki se je povprečno prodajalo po 70 grošev za kg. Po isti ceni se je plačevalo tudi bolgarsko grozdje »Damiat«.

V Prago je prišel le en vagon naših češpelj, ki so se povprečno prodajale po 180 Kč za 100 kg. V Pragi pričakujejo, da se bo cena naših češpelj dvignila, ker bo dovoz domačih češpelj na trg oslabil.

Naše smederevsko grozdje, katerega je prišlo danes v Prago dva vagona, se je povprečno prodajalo po 350 Kč za 100 kg. Iz Bolgarske so prišli na praški trg trije vagoni grozdja »Atus Ali«, ki se je plačevalo po 400 Kč za 100 kg.

Naša jabolka so se danes prodajala v Pragi povprečno po ceni 170 do 180 Kč za 100 kg.

Na berlinskem trgu pa so se prodajala naša jabolka po 26 do 34 reg. mark za 100 kilogramov. Naše grozdje pa je doseglo samo ceno 28 reg. mark za 100 kg.

Št. 9760.

Nabava.

Direkcija državnega rudnika v Velenju razpisuje na dan 9. oktobra 1935 nabavo 16.000 kom. krajnikov.

Natančnejši pogoji se dobijo pri podpisani.

Direkcija državnega rudnika v Velenju, dne 21. septembra 1935.

Univ. prof. dr. M. Škerlj:

Ženevske menične konvencije

A. Uvod.

V letu 1910 in letu 1912 sta se v Haagu vršili dve mednarodni konferenci radi izenačenja tako različnih meničnih zakonov posameznih držav. Ni se sicer posrečilo za izenačenje pridobiti držav angloameriške meničnopravne skupine, uspelo pa je izenačenje nemške in francoske meničnopravne skupine, pri čemer so kot sodobnejša vobče prevladala načela nemške skupine. Mnoge države so pristopile haški konvenciji iz leta 1912. in se pripravljale, da sprejmejo tako zvani haški regleman za svoj domači menični zakon, s čimer bi se bilo menično pravo izenačilo vsaj v velikem delu evropskega kontinenta in bi bila dosežena za mednarodni promet tako važna večja enakost meničnega prava. Svetovna vojna je preprečila uspeh teh prekoristnih prizadevanj. Po vojni sta, prva Poljska, kmalu za njo pa naša kraljevina, ki sta morali izenačiti po več na njihovem ozemlju veljavnih meničnih zakonov, prevzeli haški regleman skoraj nespremenjen. Dopolnili sta ga le z določbami o protestu, amortizaciji prešlih menic, obogatitvi, menični sposobnosti itd., z eno besedo — z določbami, ki jih je sama haška konvencija prepustila zakonodaji držav pogodnic.

Že kmalu po svoji ustanovitvi pa je Društvo narodov nadaljevalo delo za izenačenje meničnih zakonov. Po jako temeljitih pripravah, ki sta jim za osnovo služila haška konvencija in zlasti haški regleman, se je na poziv Društva narodov dne 13. maja 1930 v Ženevi sestala konferenca, na kateri je bilo zastopanih več ko 30 držav, zlasti skoraj vse evropske, in katera je poleg službenega materiala upoštevala zlasti tudi načrt Mednarodne trgovin-

ske zbornice za enoten menični zakon. Računajoč s tem, da niti na ti konferenci ne bo mogoče pridobiti vseh držav za popolno izenačenje meničnega prava, se je, da bi se omogočilo vsaj delno, vsa snov razdelila na tri konvencije. Prva (I) obsega v dveh prilogah samo besedilo enotnega meničnega zakona (EMZ) in tzv. rezerve, t. j. določbe, ali in kako smejo posamezne države enotni menični zakon z domačimi zakoni spremeniti ali dopolniti (zlasti menična sposobnost, protest, amortizacija, obogatitev, pravica na pokrite, prekinitev in ustavitve teka zastaranja), druga (II) nekaj določb o reševanju primerov, v katerih si določbe različnih meničnih zakonov nasprotujejo glede istega predmeta (kolizijske norme), tretja (III) zlasti določbo, da je menica, ki ni ali ni pravilno kolkovana, vseeno veljavna v zasebnopravnem pogledu. Vse tri konvencije vsebujejo skoraj doslovno enake določbe o tem, kdaj stopijo v moč, o pristupu in odpovedi, o postopku za spremembo. Posebnega uspeha ta delitev snovi ni imela. Dasi je vsaki konvenciji pristopilo po toliko — in celo več — držav, kolikor je bilo potrebno, da konvencija stopi v moč, vendar od držav angloameriške pravne skupine konvenciji I in II ni pristopila doslej nobena — pač pa, z omejitvami — tretji. Vse tri konvencije so stopile v moč s 1. januarjem 1934, seveda samo za one države, ki so jih ratificirale ali jim sicer pristopile. Te so glede vseh treh konvencij Avstrija, Belgija, Danska, Finska, Holandska, Italija, Japan, Monako, Nemčija, Norveška, Portugalska, Švedska in Švica, glede prvih dveh Grška, samo glede tretje pa Vel. Britanija s Severno Irsko in dominion New Foundland.

Prvih 14 držav je torej zavezanih, da v svojo domačo menično zakonodajo sprejmejo E. M. Z., kolizijske norme in določbo o veljavnosti nepravilno kolkovane menice. Ker so prijave le razmerno malo rezerv, bo med njimi,

čim stopijo v moč njihovi domači zakoni, menično pravo z večjim delom res izenačeno, kolikor pa ne bo, bo na podstavi kolizijskih norm vsaj za najvažnejše primere določeno, katero od različnih prav naj se uporabi v posrednem primeru. Nekateri teh držav so tudi že izdale nove menične zakone, od naših bližjih in oddaljenjših sosed Avstrija, Grška, Italija in Nemčija, v drugih se domači zakoni pripravljajo, še druge države pripravljajo vsaj svoj pristop konvencijam.

Naša država je konvencije na sami konferenci podpisala. Nato se je pred tremi leti izdelal načrt našega novega meničnega zakona. Potem je delo nekako zastalo. »Službene novine« z dne 31. januarja 1935, št. 24/IV/53, pa so objavile zakon z dne 16. decembra 1934, s katerim so uzakonjene vse tri konvencije, vendar tako, da naj minister za zunanje posle objavi dan, ko te konvencije stopijo v moč. Iz tega bi se dalo sklepati, da formalno konvencijam še nismo pristopili, kajti ako bi bili, bi one 90. dan potem, ko generalni tajnik Društva narodov prejme prijavo, same po sebi stopile v moč. Dasi mi razlog za objavo konvencij pred pristopom ni znan, je pa vendar toliko kot gotovo, da v kratkem dobimo nov menični zakon. Njegova vsebina je z že uzakonjenimi konvencijami določena v vsem, kar vsebujejo konvencije in njihove priloge, izvzemši maloštevilne rezerve, ki jih je sprejel načrt našega domačega zakona in katerih število se najbrže ne bo več spremenilo. Ni sicer s tem še rečeno, ali in kako se morda z novim zakonom spremene avtonomne določbe (protest, amortizacija, obogatitev itd.) našega zakona, toda tudi za ta del ni pričakovati osnovnih sprememb. Zato mislim, da ne bo nekoristno za naš poslovni svet, ako se že sedaj malo spozna z ženevskim EMZ in z ženevskimi kolizijskimi in taksnimi normami. (Se nadaljuje.)